

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

The Participation in the Management of Cultural Tourism:

Tha Rap Subdistrict, Phetchaburi Municipality, Phetchaburi Province

เมธิกา พ่วงแสง* และ ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์**

Maythika Puangsang* and Chaiwut Chaireak**

***คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

***Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phar Nakhon

Corresponding Author: Maythika Puangsang

อีเมล: maythika.p@rmutp.ac.th

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ: 1 มิถุนายน 2565 วันที่แก้ไขบทความ: 24 พฤษภาคม 2566 วันที่ตอบรับบทความ: 29 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลท่าราบ จำนวน 388 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test One way ANOVA และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง โดยประเด็นรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาเทศบาล มากที่สุด 3) ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสำคัญ การมีส่วนร่วม, การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เพชรบุรี

Abstract

This research aims to 1) Study the level of community participation in cultural tourism management, Tha Rap Subdistrict, Phetchaburi Municipality Phetchaburi Province 2) Compare the level of community participation in cultural tourism management in Tha Rap Subdistrict, Phetchaburi Municipality. Phetchaburi Province Classified by personal factors and public awareness of information about cultural tourism management and 3) Study the relationship between perception of information about cultural tourism management in Tha Rap Subdistrict, Phetchaburi Municipality. Phetchaburi Province The sample group used in the study Peoples in Tha Rap Sub-district consisted of 388 persons. The instrument used to collect data was a questionnaire. The data were analyzed by a computer program. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, One way ANONA and correlation analysis.

The Research found that 1) The level of people's participation in cultural tourism management found that people had a high level of opinions about participation in overall and each aspect. The aspect with the highest average was participation in the operation. and the aspect with the lowest mean was participation in monitoring and evaluation. 2) Public awareness of information about cultural tourism management Overall, the sample group had a moderate level of information perception. The issue received information from community leaders and council members the most. 3) Age, Educational level, Occupation and Length of residence in the area were different. The participation in cultural tourism management was significantly different at the 0.05 level, but the gender different. Participating in cultural tourism management is no different. In addition, it was found that people's perception of information in cultural tourism management was at a high level correlated with people's participation in cultural tourism management. statistically significant at the 0.05 level

Keyword participation, cultural tourism management, phetchaburi

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มจะมีบทบาทมากขึ้นทั้งในชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก ก่อนสถานการณ์โควิด 19 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังเกตได้จากการขยายตัวของการท่องเที่ยวสู่พื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยโดยไม่ได้กระจุกตัวอยู่เพียงพื้นที่หลักหรือพื้นที่ใหญ่ ๆ อีกต่อไป แต่เป้าหมายของนักท่องเที่ยวกลับขยายตัวลงไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยอย่างตัวเอง

ไม่ว่าจะเป็นชุมชนเล็ก ๆ หรือ ใหญ่ ๆ เริ่มได้รับความนิยมนิยมเพิ่มมากขึ้น และนักท่องเที่ยวบางส่วนเริ่มให้ความสนใจกับการเดินทางไปสัมผัสวิถีชีวิตผู้คนแบบดั้งเดิมเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนหลายแห่งได้มีโอกาสต้อนรับการมาเยือนของนักท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะก่อประโยชน์มากมาย แต่อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาก็ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในท้องถิ่นทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งเกิดจากการแสวงหารายได้ของการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยว ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น โดยมีสาเหตุมาจากขาดการวางแผนที่ดี มาตรฐาน คุณภาพ รูปแบบที่เหมาะสม ขาดความรู้ความเข้าใจและที่สำคัญที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ควบคู่ไปกับความเจริญเติบโตของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อที่จะคงสภาพความสมบูรณ์ต่อไป (จริยาภรณ์ เจริญชีพ, 2560)

ตำบลท่าราบ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองเพชรบุรี เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี มีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านโดยตำบลท่าราบอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำเพชรบุรีเป็นพื้นที่ราบลุ่มทั้งตำบล มีคลองวัดเกาซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของตำบลเป็นคลองข่อยเชื่อมระหว่างแม่น้ำเพชรบุรีกับคลองสายโพธิ์พระ ในแนวทิศตะวันออกและทิศตะวันตก (เทศบาลเมืองเพชรบุรี, ออนไลน์) และเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สำคัญของเพชรบุรีมากมาย เช่น วัดใหญ่สุวรรณาราม หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “วัดใหญ่” เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดวรวิหาร วัดเก่าแก่และสำคัญมากของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นแหล่งรวมฝีมืองานช่างทั้งดงาม ภาพจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ที่มีความประณีต วัดเกาแก้วสุทธาราม หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกกันว่า วัดเกา สิ่งโดดเด่นของที่นี่ คือ พระอุโบสถที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังโบราณเก่าแก่ดงามและมีคุณค่าอย่างยิ่งในด้านศิลปะและด้านโบราณคดี วัดสนามพราหมณ์ มีอุโบสถที่สวยงามเป็นลักษณะของศิลปะไทยผสมศิลปะตะวันออก เป็นต้น นอกจากนี้ ในพื้นที่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น เรือไม้คหบดี แหล่งผลิตขนมไทยมากมาย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนบนฐานความหลากหลายของทรัพยากร โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลท่าราบ เพชรบุรี ให้เกิดความยั่งยืน รองรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงไป รวมถึง เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเส้นทางของพื้นที่และรองรับการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19

แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดสำคัญที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของ สัญญา เคนาภูมิ (2551) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน และสมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981: 17-19) ได้อธิบายขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

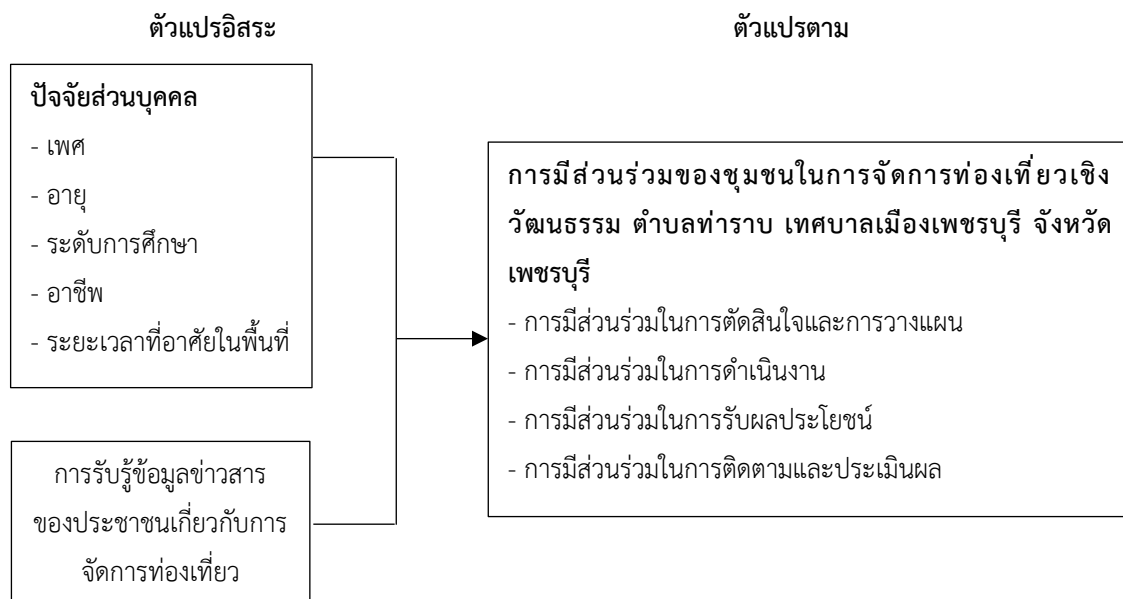
สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในชุมชนตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของประชาชน ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยเชื่อมโยงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมใน 4 มิติ โดยประยุกต์จากแนวคิดของ สัญญา เคนาภูมิ (2551), สมบัติ นามบุรี (2562) และองค์ประกอบขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร : ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 12,010 คน ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2564 (เทศบาลเมืองเพชรบุรี, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง : กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป โดยคำนวณ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973, p. 125) กำหนดให้ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่

ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ภายในความเชื่อมั่นที่ 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยมีเนื้อหาในการสอบถามแบ่ง ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ลักษณะของคำถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์วัดคะแนนเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่วัดได้ออกเป็น 5 ระดับ (วิชิต อุอ้าน , 2550: 181) ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00	มีการรับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20	มีการรับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40	มีการรับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60	มีการรับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.80	มีการรับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) เมื่อผู้วิจัยแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะแล้วจึงนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษ จำนวน 30 คน และนำมาหาความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) โดยได้ค่าความความเชื่อมั่นภาพรวมของแบบสอบถามเท่ากับ .97

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรอิสระที่แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย ใช้สถิติ T-test (T-test for statistical analysis) ส่วน ตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่มย่อยขึ้นไป ใช้สถิติผันแปรทางเดียว (Oneway Analysis of Variance: One way ANOVA) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient)

เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2544 : 316) กำหนด ดังนี้

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.91	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับมากที่สุด
ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.71 – 0.90	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับมาก
ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.31 – 0.70	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.01 – 0.30	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย
ถ้าค่า r มีค่าเท่ากับ 0	แสดงว่า	ไม่มีความสัมพันธ์

โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษามุ่งวัตถุประสงค์ ดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน	3.52	0.53	ระดับมาก
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.74	0.63	ระดับมาก
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.47	0.15	ระดับมาก
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.42	0.13	ระดับมาก
ภาพรวม	3.49	0.56	ระดับมาก

จากตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านซึ่งประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ตารางที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.53	0.55	ระดับมาก

จากตารางที่ 2 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐาน	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.612		✓
2. อายุ	0.000*	✓	
3. อาชีพ	0.000*	✓	
4. ระดับการศึกษา	0.000*	✓	
5. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	0.000*	✓	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

	Pearson Correlation (r)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี	0.73*	0.00	สัมพันธ์มาก

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก นิพล เชื้อเมืองพาน และคณะ (2561, น.1260) ทำการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน แหล่งน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ชุมชนในพื้นที่แหล่งน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้องมีความโดดเด่นด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อเป็นต้นแบบในการท่องเที่ยวตามบริบทชุมชน กล่าวคือชุมชนให้ความสนใจและตั้งใจในการจัดการและพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต้นแบบ โดยเฉพาะผู้นำชุมชนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพน้ำพุร้อน โดยชุมชนต้องการให้เกิดการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นต้นแบบ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง และสามารถเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง พร้อมทั้งมีทิศทางความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีการเสนอแนะความคิดและความต้องการ รวมถึงทิศทางและรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชุมชนอยากให้เป็น ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำพุร้อนที่มีในชุมชน ในขณะที่ ชานนท์ ภัทรจარი (2563) ทำการศึกษาร่วมกันของชุมชนและปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ดีของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แตกต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญาภรณ์ เจริญชีพ (2560) ทำการศึกษาร่วมกันของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจและด้านการรับรู้ข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ สถานภาพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ กฤติยา สมศิลา และ กนกกานต์ แก้ว

นุช (2561) ทำการศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน แสดงว่า เมื่อชุมชนบ้านโพนมีปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนสูงจะส่งผลให้ผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านโพนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น และปัจจัยขีดความสามารถของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน แสดงว่า เมื่อชุมชนบ้านโพนมีปัจจัยขีดความสามารถของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสูงจะส่งผลให้ผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนอยู่ในระดับที่สูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ วิลาวัลย์ รุยงค์ (2564) ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในพื้นที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี ควรมีการดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาชุมชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยเป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว และเป็นแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่อไป กล่าวคือ หากสามารถวางแผนและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจนประสบผลสำเร็จและได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวแล้วนั้น จะสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน สร้างกลไกให้ชุมชนสืบต่อวัฒนธรรมประเพณีและอาชีพดั้งเดิมสืบไป อีกทั้งยังสามารถสร้างอาชีพใหม่ขึ้นมาได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่สามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียง
2. การพัฒนาพื้นที่ตำบลท่าราบ เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ศูนย์เมืองแห่งการเรียนรู้เนื่องจากในพื้นที่เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยความหลากหลายทางทรัพยากรต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- กฤติยา สมศิลา และ กนกกานต์ แก้วนุช. (2561). ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(1), 103-123
- จริยาภรณ์ เจริญชีพ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสารสนเทศ*, 16(2), 85-97

- ชานนท์ ภัทรจारी (2563) ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ดีของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 15(2), 147-169
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลเมืองเพชรบุรี. (2564). [ออนไลน์]. **ข้อมูลทั่วไป**. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2564]. จาก <http://www.phetchaburicity.go.th>
- นิพล เชื้อเมืองพาน และคณะ. (2561). การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแหล่งล่องน้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี. (1250 – 1264). **การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2**. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วิจิต ่อ้วน. (2550). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวัลย์ รุยันต์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. **วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**, 1(2), 11-29.
- สัณญา เคนาภูมิ. (2551). **ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. **วารสารวิจัยวิชาการ**, 2(1), 183-197.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). **Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies**. New York: Cornell University Press.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdEd. New York: HarperCollins Publishers.